

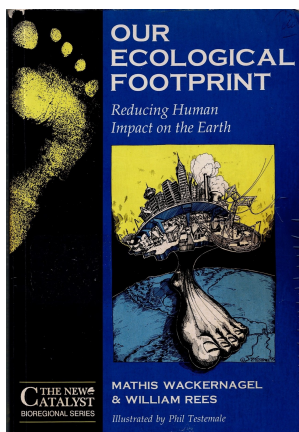
Nieuwsbrief januari 2026

Footprint Nieuws

Ongeveer eens per jaar sturen we vanuit de landelijke Werkgroep Voetafdruk Nederland (WWN) enkele nieuwtjes over de ontwikkelingen met de mondiale voetafdruk. De term 'voetafdruk' is intussen al aardig ingeburgerd in Nederland. In gesprekken op radio en televisie bijvoorbeeld, lijkt niemand meer verbaasd te zijn als de term terloops wordt gehanteerd. De meest gebruikte vorm is wellicht de CO2-voetafdruk ofwel de klimaatvoetafdruk, gezien de ernstige klimaatontwrichting. De land-voetafdruk mag ook wel wat meer de aandacht krijgen, want die hangt bijvoorbeeld sterk samen met de stikstof-problematiek en de grootschalige importen van plantaardige producten, zoals soja voor veevoer, maar ook palmolie, avocado's, bananen, koffie, etc. etc.

Dit jaar is het 30 jaar geleden dat het model van de mondiale Ecologische Voetafdruk in Canada werd geïntroduceerd en kort erna ook door het Eco-centrum De Kleine Aarde in Boxtel werd gepromoot. Zie het artikel hieronder.

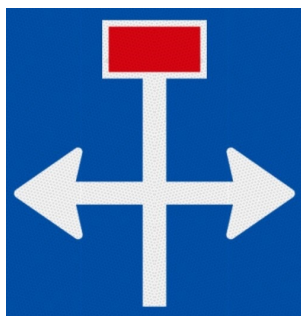
30 jaar mondiale Ecologische Voetafdruk!

Het is in Nederland snel gegaan met de introductie van de term Voetafdruk. In diverse berichten en artikelen komen we de Voetafdruk tegen. Maar ook in debatten op radio en tv, en in allerlei rapporten. In de jaarlijkse publicatie over 'Brede Welvaart' van de Nederlandse Planbureaus hebben de verschillende voetafdrukken een vaste plek gekregen.

Zo zijn er nu bijvoorbeeld de aparte termen Klimaatvoetafdruk, Materiaalvoetafdruk, de Watervoetafdruk, en natuurlijk ook de Ecologische Voetafdruk. Dat is de 'officiële' term vanaf het begin. Bij De Kleine Aarde is later ook de term Mondiale Voetafdruk ingevoerd, want je meet in feite hoeveel je van de Aarde gebruikt.

Lees verder op voetafdruk.eu/nieuws

Jan Juffermans

Beslisverandering: film van vijf minuten gelanceerd

Vele goede ideeën hebben geen wortel geschoten en nog meer ideeën spuien is alleen maar "meer zaaien op onvruchtbare grond". Althans, dat vindt Arnold Bomans in dit [Engelstalige filmpje van vijf minuten](#).

Hij laat echter ook zien hoe we de voedingsbodem kunnen verbeteren, dat wil zeggen, kunnen komen tot een betere besluitvorming dan een COP30 over klimaat en vele andere, samenhangende problemen.

Voor Nederlandstalige uitleg zie de [WWN site](#).

Kom in actie, bezoek de site decisionchange.net en neem desgewenst contact met Arnold op via [Get Involved!](#)

Arnold Bomans

Het Vrije Woord

“Daar had ik toch iets van willen zeggen.”

Enkele redenen dat niet valt te spreken over ingrijpende maatregelen.

Waarom kunnen we geen gesprek voeren over confronterende onderwerpen en mogen de namen daarvan niet eens meer genoemd worden?

Bijvoorbeeld, wie het O-woord ('overbevolking') in de mond neemt, loopt gevaar als ecofascist of racist weggezet te worden. Bij de vele duizenden klimaatclubs is het dan ook zoeken met een kaarsje naar het O-woord of maatregelen daartegen, zelfs niet als die zijn verhuuld door termen zoals

family planning of *reproductive rights*. Wie op het web zoekt naar het R-woord ('rantsoeneren', Engels: *rationing*) als maatregel tegen overconsumptie vindt voornamelijk historisch materiaal. Alleen persoonlijk verhandelbare emissierechten (VERs) en *carbon credits* duiken af en toe op.

Zelfs het eigenlijke probleem noemen is soms taboe: overheden in de V.S. worden geacht het C-woord (*climate*) niet meer te noemen of daarover te informeren. (...)

Lees de hele column via voetafdruk.eu

Arnold Bomans

(foto: iStock-1251533187-danijelala)

Podcasts bij Aarde in Balans

Twee leden van de Werkgroep Voetafdruk Nederland hadden de eer om door Jan Mulder voor zijn podcast "Aarde in Balans" geïnterviewd te worden.

U kunt de verschillende podcasts van Aarde in Balans **beluisteren via [Aarde in Balans](#)** of direct in uw favoriete podcast.

Op 13 januari 2025 verscheen aflevering 004, met Quintijn Hoogenboom over onze voetafdruk en overbevolking,

Op 4 maart 2025 verscheen aflevering 007 met Arnold Bomans: Beslisverandering als begin van systeemverandering?.

Op 1 december 2025 verscheen aflevering 40 over EROI, energierendement, met Quintijn Hoogenboom. Deze podcast is ook verwerkt in een artikel, waarvan u hieronder de inleiding leest.

Stichting Overbevolking

Recent sprak Jan Mulder met de secretaris van de Stichting Overbevolking, waarmee de Werkgroep Voetafdruk Nederland goede contacten onderhoudt.

Aflevering 43: Jan van Weeren over bevolking en Overbevolking

EROI, energierendement, en de falende energietransitie

Onlangs sprak podcastmaker Jan Mulder voor de tweede keer met WVN-lid Quintijn Hoogenboom, nu over EROI, energierendement. En waarom "renewables", zon, wind en water nooit voor onze energievoorziening zullen kunnen zorgen.

De tekst van deze podcast is verder uitgewerkt tot een artikel, waarvan hier de inleiding:

Ik ben zeer pessimistisch over de mogelijkheden van de energietransitie, wat betekent, als ik gelijk heb, dat we na de fossiele energie terugvallen naar een maatschappij die met veel minder energie zal moeten zien te overleven op een dan door klimaatverandering geteisterde planeet.

De energietransitie kost meer energie dan ooit aan de maatschappij teruggeleverd zal worden. Het energierendement van de hernieuwbare energie, de "renewables" wind, zon, biomassa, waterkracht, is te laag om onze maatschappij draaiende te houden.

Onze welvaart, onze hoogontwikkelde technologische samenleving, tot en met computers, internet en sinds kort AI, vraagt om veel, heel veel, energie en kan zonder fossiele brandstoffen niet in stand worden gehouden.

Alles draait om energie. Oorlogen zijn uitgevochten om oliebronnen, denk recent aan Venezuela. Maar bovenal: energie is voor het leven op Aarde van fundamenteel belang. (...)

Het hele artikel kunt u downloaden: [Energierendement en de falende energietransitie \(pdf 430kb\)](#), of kijk op [voetafdruk.eu](#).

Quintijn Hoogenboom

Op kleine voet

PDJ 2024

het dertiende
Persoonlijk Duurzaam Jaarverslag
Henk Tetteroo
In samenwerking met Henk Frigge

Persoonlijk Duurzaam Jaarverslag 2024 van Henk Tetteroo

Sinds enkele jaren publiceert de WVN het Persoonlijk Duurzaam Jaarverslag (PDJ) van Henk Tetteroo. Onlangs het PDJ 2024. In dit 35 pagina's tellende jaarverslag, genaamd "Op Kleine Voet" vat de auteur samen wat hij in 2024 aan duurzame daden heeft verricht en welke impact dit heeft op zijn omgeving en voor zijn persoonlijke voetafdruk. Veel aspecten van het leven komen in dit zeer helder en humoristisch geschreven verslag aan de orde, variërend van water en energie, afval, kleding, vervoer, gezondheid en digitalisering tot o.a. ook duurzame taal. Het is geïllustreerd met duidelijke grafiekjes en gelardeerd met leuke anekdotes en grapjes. Zeer lezenswaardig en inspirerend, met veel tips

en voorbeelden waarmee iedereen aan de slag kan gaan om zijn of haar voetafdruk te verkleinen tot dicht bij het eerlijke Aarde-aandeel.

U kunt het PDJ 2024 van Henk Tetteroo downloaden via [voetafdruk.eu](#).

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}.

Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier afmelden](#).

U kunt ook uw gegevens [inzien](#) en [wijzigen](#).

Voor een goede ontvangst voegt u g.hoogenboom@antenna.nl toe aan uw adresboek.

Nieuwsbrief van de [Werkgroep Voetafdruk Nederland](#), partner van het [Global Footprint Network](#).